

[Fraenkel.]

imod det. Denne Stilling vilde jeg tage som en Erkendelse af, at dette Spørgsmaal kan man ikke lade ligge. Det kan man ikke, naar man kan pege paa økonomiske Sammenslutninger — jeg bruger nødvendig Ordet Trust, fordi det kun betegner en ganske særlig juridisk Form —, koncentrerede Bedrifter, som jeg plejer at kalde dem, med Kapitaler, der er mange Milliarder Kroner — ikke Millioner, men Milliarder. Naar man kan pege paa saadanne Fænomener, der kan laane Penge ud til Stater, naar man i Snesevis, for ikke at sige Hundredevis, kan pege paa saadanne Foreteelser, der hviler paa Hundreder af Millioner, vil jeg sige om den Mand, der tror, at en saadan Udvikling ikke sætter sig Spor i hele Samfundets sociale Struktur, at han i Almindelighed er en naiv Sjæl, han har ikke Skygge af Begreb eller Anelse om Forholdet mellem den økonomiske Udvikling og Samfundets sociale Struktur. Jeg vil henvise ham til at læse et lille Afsnit i min politiske Læsebog der hedder „Statsforfatning og Samfundsforfatning“, saa vil han faa nogen Anelse i Retning af, at det er et Spørgsmaal, som man ikke saadan kan overse.

Jeg maa tilstaa, at Indvendingerne fra Industriens Side har ikke imponeret mig saa kolossalt. Jeg har set den samme Industri staa og handlyse en ud i Ørkenen, fordi man sagde Ting, som dens egen Arbejdsgiverforenings Formand selv har sagt nogle Aar efter, da han blev klar over, hvad det drejede sig om. Det gør ikke saa forfærdelig meget.

Jeg synes ikke, dette Lovforslag er heldigt affattet. Det skal ingen Bebrejdelse være, fordi vi her staar overfor et Problem, der er saa ganske overordentlig vanskeligt og ikke mindst, naar man tænker paa at affatte praktiske Love, der skal indstille Staten i Forhold til dette Problem. Jeg er ganske forberedt paa, at der maa blive gjort adskillige Forsøg, inden man kommer til et Resultat, der er, hvad jeg vil kalde praktisk og hensigtsmæssigt.

Der er ogsaa under Debatten spurgt, om der overhovedet er naaet noget ved Trustlovgivning i andre Lande. I saa Henseende vil jeg sige, at helt blank staar

Lovgivningsmagten ikke i dette Forhold. Lovgivningen har, som det saa tidt sker i Livet, naar den tager Sigte paa en enkelt Form, hvorunder en saadan Foreteelse optræder, formaaet at slaa denne Form ned. Det har vist sig i Amerika f. Eks., og det vil ogsaa kunne gøres her. Men hvad Lovgivningen ikke har kunnet forhindre, er, at Formen dukker op et andet Sted; det ligger ganske simpelt i, at vi her staar overfor en ren biologisk Udvikling. Vi staar overfor noget, som har udviklet sig lige fra hele Kulturperiodens Begyndelse op til dette Øjeblik. Men nu er denne Udvikling traadt frem i saadanne Former, at Politikere og Økonomer er nødte til at tage Stilling til det. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa det, jeg henviser til mine Udtalelser i 1925—26, se Folketingstidende Sp. 4718 ff. Dér har jeg sagt, hvad der kan siges fra en Talerstol om den Ting. Jeg henviser til mine Udtalelser paa Londoner-Konferencen, som jeg godt kunde læse op for ærede Medlemmer, for jeg staar her med en Korrektur af dem, men af Hensyn til Tiden skal jeg undlade det, og mine Udtalelser dér er i Virkeligheden ikke andet end en sammentrængt, for ikke at sige sammenpresset Gengivelse af det, jeg sagde her i Salen i 1925—26. Jeg staar ganske paa det samme Standpunkt. Dette Spørgsmaal har jeg studeret alt for længe og alt for indgaaende til, at det er rimeligt, at jeg kommer til at indtage noget som helst andet Standpunkt. Men det binder hverken mig eller mit Parti til netop at gaa ind for et Lovforslag som det foreliggende. Dette Lovforslag er efter min Mening baade for dristigt og for ængsteligt. Det er for dristigt i sin § 7, hvor jeg tror, det lægger en saa stor Magt i et efter min Mening ikke en Gang hensigtsmæssigt sammensat Udvalgs Haand, at det bliver til en Tvinge og Tynge paa Erhvervslivet ogsaa dér, hvor det ikke behøves, og hvor det derfor vil virke skadeligt. Og dette Lovforslag er for ængsteligt, fordi det ikke tager Tyren ved Hornene. Det taler om Karteller og Truster. Lad gaa med Karteller, det er Prisaftaler altsaa, der drejer sig om Varens Omsætning; det andet, Truster, er noget, der drejer sig om Varens Fremstilling, om Produktionsformen, om